బొమ్మల పుస్తకం

శ్రీ జీగేటి శివరామకృష్ణ

ఇంట్లో ఉత్తగా కూర్చుండటం యిష్టం లేక లలిత ధర్మారాయుణ్ని అడిగింది. ‘ఏమయినా, పుస్తకాలు తెచ్చిపెట్టమని’

ఆడవాళ్ళు చదువుకోవాలనే అభిప్రాయం కల వాళ్ళలో ధర్మారాయు డొకడు. లలిత ఆవిధంగా తన అభిప్రాయం తెల్పటంతోటే, అతడికి ఆనందం కల్గింది. ‘సరే తప్పక ఆమె కోరిన చక్కచక్కని పుస్తకాలన్నీ తెద్దామని మనస్సులో నిశ్చయం చేసుకొన్నాడు ధర్మారాయుడు! అయితే వెంటనే అతడు తన నిశ్చయాన్ని బయటపెట్టలేదు.

కొద్దికాలం లలితతో యీ విషయంలో తర్జనభర్జన జరిపాడు.

‘పుస్తకాలెందుకూ?’–ఇది అత డడగవలసిన ప్రశ్న!

‘కాలక్షేపం అవటం లేదు’

‘కాలక్షేపానికేం, ఇరుగు పొరుగుఅమ్మలున్నా, బోసమ్మను పిలచి యేనో నాలుగు కబుర్లు చెప్తుతూంటే— అది జరిగిపోతుంది కాలక్షేపం’–. ఈలా అంటూ ధర్మారాయుడు లలిత కండ్లలోకి చూశాడు!

లలిత యేం జవాబివ్వలేదు కాని,-ధర్మారాయుడివైపు తీవ్రంగా చూసింది.

ధర్మారాయుడే తిరిగి అన్నాడు: ఆ పోచచేసిన వాళ్ళతో—కబుర్లు చెప్పటమే కాదు. అహస్యంగా–వీళ్ళమీద కిట్టని కబుర్లు వాళ్ళవద్దా, వాళ్ళమీద కిట్టనికబుర్లు వీళ్ళవద్దా చెబుతూంటే మరీ రంజుగా ఉంటుంది.’

ధర్మారాయుడు యింకా యేమో మాట్లాడబోయాడు. అయితే లలిత ఊరుకోలేదు. స్త్రీజాతిగౌరవం కాపాడటం—తనసొత్తిన ఉన్నదనుకొంది ఆమె. అందువల్ల ఉద్రేకంతో ఆమె జవాబిచ్చింది. “వాళ్ళమీద కబుర్లు వీళ్ళమీదా, వీళ్ళమీద కబుర్లు వాళ్ళమీదా చెప్పుకొనటం మీ మగవాళ్ళకే చెల్లింది. అందరూ మీవిధంగానే ఉంటారనుకొన్నారా?”

ధర్మారాయుడి నెత్తిమీద పిడుగపడ్డట్లయింది. అతడు నవ్వుతూ ప్రశ్నించాడు! ‘అయితే వీలు దొరకినప్పుడల్లా అరుగుల మీద యెక్కి కబుర్లు చెప్పేవాళ్ళం మేమా మీరా?’

‘ఇందులో ఒకరు యెక్కువా, మరొకరు తక్కువా తినలేదు. ఇరువురం సమానమే!’—లలిత జవాబిస్తూ, ధర్మారాయుడివైపు చూస్తూ నవ్వింది!

‘ఏం’ అన్నట్లుగా చూశా డామెవైపు ధర్మారాయుడు! ‘మేం మగవాళ్ళ యిళ్లలో లేనప్పుడు కేవలం కాలక్షేపం కోసం వీధియెక్కి కబుర్లు చెప్పుకొంటూంటే మీరు—కేవలం—కబుర్ల కాలక్షేపం కోసం—పనిగట్టుకొని, యే పార్కువద్దకో, యే కాలవ వొడ్డుకో, ఏ సినిమాహాలువద్దకో వెళ్ళుతూంటారు! ఏం?’ ధర్మారాయుడు కొద్ది నిముషాలవరకు జవాబివ్వలేకపోయాడు! నిజానికి ఆమె అన్న మాటలో అసత్యమేముంది?

‘అంతేగాదు, ఒకవేళ మేం యిరుగు పొరుగు వాళ్ళ నుగురించి—కిట్టనికబుర్లు చెప్పినా–అవి రహస్యంగానే ఉంచుకొంటాం. మీవిధంగా నడిరోడ్డమీద పడి, పోట్లాడుకోం. మార్గానపోయేవాళ్ళను గూర్చి మీవిధంగా చర్చసాగించం’

‘చాలా జోరుగా మాట్లాడేవు. కొంచెం విశ్రాంతితీసుకో—అన్నాడు. ధర్మారాయుడు తగ్గిపోయి!

‘చిత్తం— తమరావిధంగా సెలవిస్తే అలాగే కొనిస్తాం అంది లలిత కొంటెగా!’

‘అనవసరంగా మాట్లాడితే ఆయుర్దాయం తగ్గిపోతుంది. రొదరొద—ఒక గొడవ—మరి ఆనోటికి విశ్రాంతి ఉండదనుకొంటాను!’—అన్నాడు ధర్మారాయుడు! మీవిధంగా—హెచ్చుగా మాట్లాడేదాన్ని గాదు, అయితే మీమాటలమీద హెచ్చుగా నేనూ మాట్లాడవలసివస్తూంది. ...నిజం చెప్పండి. కాలక్షేపం అవటం లేదు ఏమయినా పుస్తకాలు తెచ్చిపెట్టండి అని అంటేగాదా యింత చర్చ జరిపారు.

‘చిత్తం’

‘సరే అంటే—మరి యింతదీర్ఘ చర్చ జరిగేదా? అనవసరపు మాటలు దొర్లేవా?’ —లలిత అంది!

‘ఏలాటి పుస్తకాలు కావాలి?—ధర్మారాయుడు అడిగాడు’

‘కథలు-నవలలు—పత్రికలూ’

‘లైబ్రరీనుంచి తెచ్చేదా?’

‘లైబ్రరీ పుస్తకాలే కాదు–మరి కొత్త కొత్త పత్రికలు గూడాను!

‘సరే’అన్నాడు ధర్మారాయుడు!

ఈవిషయంలోమట్టుకు యిరువురిలోనూ రాజీ కుదిరింది. అందుకు మనంగూడా సంతోషించాల్సిందే!

* * *

మర్నాడే లైబ్రరీలో చందాదారుడిగా చేరి.. రకరకాల పుస్తకాలను యింటికి తేవటం మొదలెట్టాడు ధర్మారాయుడు!

అయితే లలిత అంతకుముందే—చాలా మట్టుకు పుస్తకాలు చదివేసింది. ఎంత కొత్త పుస్తకం తెచ్చినా న్చు...చదివేసిందే’—అని చప్పరించేది లలిత! మరి దారి—.

మరి యెప్పటికప్పుడు, కొత్త కథలతో కొత్తపోకడలతో వెలువడేవి పత్రికలు... లలితకు కావాల్సిందా పత్రికలు!

ఎన్నో విషయాల్లో ధర్మారాయుడు—లలితకు అడ్డకబుర్లు చెప్పేవాడు. లలిత అవునన్నది కాదనటం; కాదన్నది, అవునన టం, అతనిపని అయిఉండేది. అయితే యీవిషయంలోమాత్రం అత డావిధంగా అభ్యంతరం చెప్పలేదు.

పర్గాల్

పెద్దలకైనా, పిల్లలకైనా మలిపుగుగు కడుపున చేరిన కడుపునొప్పి, నిద్రలేమి, అరుచి, నోట దుర్వాసన, నిరుత్సాహం, నిస్సత్తువ ఇట్టివి కలుగును ఈ క్రిమినిపోగొట్టి పేగులను శుభ్రపరచి పర్గాల్ గ్యారంటీగా సుఖమిచ్చును.

సీసా 1-8 1-0-0 వి. పి. ఖర్చువేరు.

కౌండిన్య డిపో, కృష్ణాపురం – అక్బరాబాద్ పోస్టు – మద్రాసు 24.

నెలకు పదిరూపాయలు లలిత చదువుకొనే పుస్తకాలకోసం ఖర్చుపెట్ట తీర్మానించుకొన్నాడు ధర్మారాయుడు. పేపరు కుఱ్ఱవాళ్ళతోగూడా చెప్పాడు—వచ్చిన కొత్తపుస్తకం అల్లా తమయింట యిస్తూండాల్సిందని.

ప్రతీనెలా రకరకాల పుస్తకాలు యింటికి వస్తూండేవి. లలితకు కాలక్షేపం జరుగుకుపోతూండేది. అయితే ఒక్కసారి చదివినపిదప—పత్రిక అంత విలువ చేస్తుందనే ఉద్దేశం ఆమెకుండేది కాదు. 'అయ్యో,! ఎంత తెలివితక్కువదాన్ని- ఈ పత్రిక అనవసరంగా పుచ్చుకొన్నానే'—అని బాధపడేది. అలాగే ఉండేవి ప్రతీ పత్రికలూ. ఏవిధంగా తాను మనస్సులో తలపోసినా—తిరిగి కొత్త పత్రికలు పుచ్చుకొనటం, చదవటం తప్పనిసరిగా జరుగుతూండేది.

ప్రతీ పత్రికమీద ముఖ్యంగా యేఒక్క ఆడదానితో మూడురంగుల ముఖచిత్రం అలరారుతూండేది. అవయవసౌష్ఠవాన్ని ప్రదర్శిస్తూ, మానాభిమానాలు వదలి తీయించుకొని, ప్రచురించే ఆబొమ్మలయెడల ఆమెకు విశేష ప్రేమాభిమానాలు కల్గలేదు. ధర్మారాయుడు ఒక్క మారన్న '—ఆడవాళ్ళనుపయోగించుకొనటం-గూడా వర్తకంలో ఒకకిటుకు'—అనే వాక్యాన్ని గూడా గుర్తుంచుకొంది:

పత్రికల అమ్మకంకోసం—కేవలం ఆడవాళ్ళనే ఉపయోగించుకొనటమేం? మీ మగవాళ్ళను యెందుకుపయోగించుకొనగూడదూ?'—లలిత ధర్మారాయుడ్ని ఒకమారు ప్రశ్న వేసింది గూడా.

'నిజం. ఉపయోగించుకొనచ్చు. అయితే ఆడదాని బొమ్మ ఆకర్షించినవిధంగా—త్రివర్ణంగాదు, పొరి పది వర్ణాలు వేసి ప్రచురించినా మగవాడి చిత్రం ఆకర్షించదు'—అంటూ నవ్వాడు ధర్మారాయుడు!

ఈ పత్రికల వాళ్లకు బుద్ధిలేదు....; అని యేమేమో అనబోయింది లలిత!

'ఆడవాళ్లలో ఉండే అందం మగవాళ్లలో ఉండదెమో!' అన్నాడు ధర్మారాయుడు!

'ఎవరికుండే అందచందాలు వారి కుంటాయి, వ్యాపారరీత్యా—కేవలం—ఆడవాళ్లను వివిధ భంగిమల్లో ఉపయోగించుకొనటం కేవలం అన్యాయం' — 'అది నీ ఉద్దేశంలోనూ, నా ఉద్దేశంలోనూ అన్యాయం—అది వ్యక్తిగతంగా తీసుకొంటే వాళ్లకు పరమ న్యాయం'.

'ఏం'—అదోవిధంగా మొఖం పెట్టి చూసింది లలిత. 'దీన్నే ప్రకటన అంటారు పత్రికల్లో బొమ్మలు వేసుకోటం, తమ వ్యాపారం అభివృద్ధి చేసుకొనటం కోసం'—

'అంటే'—

'అంటే—ఆబొమ్మలు వేయించుకోటం, అవతలవాళ్లకుగూడా చాలా యిష్టమన్నమాట! తెలిసిందా!' లలిత అమాయకంగా ధర్మారాయుడివైపు చూసింది: 'వాళ్ల కంగీకారమయితేనే చిత్రాలు యీలా వివిధ రూపాల్లో వెలువడతాయి. పత్రికలు మార్కెట్టు కెక్కుతాయి 'ఏజాతీయ నాయకుడి చిత్రమైనా తీసినట్లయితే దాని ముఖం చూసే వాడెవరూ ఉండరు—అందువల్ల......'—మిగిలింది పూర్తిచెయ్యకుండా ధర్మారాయుడు నవ్వాడు!

లలిత గొంతుకలో—పచ్చి వెలక్కాయ ముక్క పడ్డట్లయింది. ఏం జవాబు చెప్ప లేదు కాని, తీక్షణంగా అతనివైపుమాత్రం చూసింది.

* * *

ఆరోజు ఆదివారం. ధర్మారాయుడు యింట్లో కూర్చుని యేదోపత్రిక చదువుతున్నాడు...మధ్యాహ్నం వేళ...లలిత కుంపటి రాజేసింది. యేదోపిండివంటచేదామని.

'కౌగిళ్ళు కొంటాం...'—అంటూ యింతలో బయట కేక వినిపించింది.

ధర్మారాయుడు వినిపించుకొనీ వినిపించుకోనట్టుగా నటించాడు!

'ఏమండీ—ఈపత్రికలన్నీ యింకెందుకూ యిచ్చేదామా?'—అంది లలిత.

'సరే కానియ్యి'—అన్నాడు ధర్మారాయుడు!

లలిత కుఱ్ఱవాడ్ని కేకవేసింది. వాడు వచ్చాడు! రకరకాల పాత పత్రికలన్నీ తెచ్చి—వాడిముందు—వేసింది లలిత.

తానెందుకు వచ్చిందీ మరచి, వింతగా—పత్రికలమీద ఉన్న బొమ్మల మీద మోజు చూపిస్తున్నాడు కుఱ్ఱవాడు ధర్మారాయుడు కుఱ్ఱవాణ్ణి చూస్తున్నాడు లలిత వారిద్దరినీ పరీక్షించుతోంది. కుఱ్ఱవాడు చేస్తున్న పని ఆమెకు కోపం కల్గించింది.

'ఏం అబ్బాయి యిక్కడ కెందు కొచ్చావ్?'—మంచిఘాటుగా ప్రశ్నించింది లలిత!

కుఱ్ఱవాడు తేరుకొన్నాడు: 'ఇంతమంచి మంచి బొమ్మలు తీసుకోకుండా యిస్తున్నారేమమ్మా?' అన్నాడా కుఱ్ఱాడు.

ఒక్కమారు కుఱ్ఱవాడ్ని మింగేదాన్నంతకోపం వచ్చింది

'ఎందుకీ వెధవబొమ్మలు'—అని కసిరింది లలిత! 'ఎందుకేమిటమ్మా! సాధారణంగా పుస్తకాలుకొనే వాళ్లంతా బొమ్మలకోసమే కొంటారు'—ఇదా కుఱ్ఱవాడి జవాబు!

'మాకేం అక్కర్లేదుపో'—

'మంచిదండి చట్రం కట్టించి, బొమ్మను అమ్మినట్లయితే మూడురూపాయలు గఠ్ఠిగ ఊడిపడతాయ్'-అన్నాడా కుఱ్ఱాడు!

ధర్మారాయుడికి యోచన పుట్టింది. లలిత యెంతత్వరితంగా—కుఱ్ఱవాడు వెళ్లిపోతే అంత మంచిదని కాబోలు...వాటిని కాటాలోకి వేస్తోంది.

ధర్మారాయుడు లేచాడు!; ఆగు'—అంటూ, దగ్గరకువెళ్లి.. నెమ్మదిగా—మంచిమంచి బొమ్మన్నీ చింపటం ప్రారంభించాడు! కుఱ్ఱవాడు తన అదృష్టం తొలగిపోయినందుకు కాబోలు తెల్లబోయాడు!

లలిత ధర్మారాయుడు వైపుచూసింది. ఎందుకు కన్నట్లుగా?'

'అల్బమ్ చేదామ్, బాగుంటుంది'—

లలితకు అల్బమ్ అంటే తెలియలేదు.

'ఏమిటి'—అని ప్రశ్నించింది.

'బొమ్మలపుస్తకం చూద్దువుగాని'!—అన్నాడు ధర్మారాయుడు-బొమ్మలు చింపుతూ!

తనభర్త, తన యెదురుగానే-సినీమా బొమ్మలు చింపుతూ 'ఈ బొమ్మబాగుంది కాదూ? ఆబొమ్మ బాగుంది కాదూ? దీనికి టచప్ యెక్కువయ్యేయ్. అయినా ఫరవాలేదు'—అంటూంటే వళ్లుమండిపోయింది ఆమెకు!

మొత్తంమీద కుఱ్ఱవాడ్ని పంపటం జరిగింది. నూటయేభై వివిధరంగుల సినీమా బొమ్మలు మిగిలాయి ధర్మారాయుడికి!

'ఈబొమ్మ లెందుకండీ?'—వస్తున్న కోపాన్ని దాచుకొంటూ అంది లలిత!

'ఎందుకేమిటి అల్బమ్‌కని యిదివరకు నీకు చెప్పలేదూ'—అన్నాడు ధర్మారాయుడు!

'అల్బమ్ వద్దు మరేంవద్దు. ఈలా యివ్వండి. నిప్పులో పారేస్తాను!—అంది లలిత' క్రిందనున్న బొమ్మలు తీస్తూ.

ధర్మారాయుడికి కోపంవచ్చింది!

'వద్దు—ఆ బొమ్మలాలా ఉంచు' అన్నాడతను! లలిత ఊరుకొంటేగా!

కొంటెతనంగా—ఒక దక్కని త్రివర్ణ చిత్రాన్ని తీసుకొనిపోయి నిప్పులోపడేసి వచ్చింది... కాగితం మండుతూంటే—నవ్వుతూ అంది! 'చూశారా.. మూడురంగుల బొమ్మ యేమయిందో. లేకపోతే యెందుకంత ఆబొమ్మలకోసం తాపత్రయం—అవిగూడా యీలా యివ్వండి. నిప్పంటించుకోవటానికి ఉపయోగిస్తాయ్'—

ఆడవాళ్లకు రావలసిన ఉడుకు మోతుతనం ధర్మారాయుడికి వచ్చింది. లలిత తిరిగి మరికొన్ని బొమ్మలు తీయబోయింది.

'తియ్యి'—మరీమారు యేం చేస్తానో అని గర్జించాడతను!

లలిత తెల్లబోయింది తాను బొమ్మ తీసినందుకుగాను భర్తకోపం చూపిస్తాడని ఆమె అనుకోలేదు.

'ఎందుకండీ ... ఆ పాడుబొమ్మలు?' పాపం అమాయకంగా, ప్రశ్నించిందిలలిత.

'నాయిష్టం—దాచుకొంటాను. మిగుతాను—నీకెందుకూ?'—అన్నాడు ధర్మారాయుడు!

లలిత మరి మాట్లాడలేక పోయింది. అయితే భర్త ప్రతీచిత్రాన్నీ కుర్చీలో కూర్చుని దీక్షతో పరిశీలించుతూంటే సహించలేక పోయింది. ఏకపత్నీవ్రతం సాగుతున్న యీరోజుల్లో యేభార్య ఊరుకొంటుంది మీరేచెప్పండి!

ధర్మారాయుడంతటితో ఊరుకోలేదు. లలిత—మూడురంగుల ముఖచిత్రాన్ని నిప్పులలోపడ వేయటంతోటే—భార్యను యేడిపించాలనే కోర్కె అతనికి పూర్తిగా కల్గింది.

ఆ సాయంకాలమే లావుపాటి నోటు పుస్తకం ఒకటి కొనుక్కొని వచ్చాడు... రాత్రి భోజనం అయినతర్వాత పెట్రోమాక్సు వెలిగించాడు...'జాబోక్సు' జగురు సీసాదగ్గర పెట్టుకొన్నాడు ...షేవింగు బాక్సులోంచి, పదునైన, బ్లేడు కత్తెరా తీశాడు: తీరుబడిగా కూర్చుని బొమ్మలను కత్తిరించి అంటించటంప్రారంభంచేశాడు.

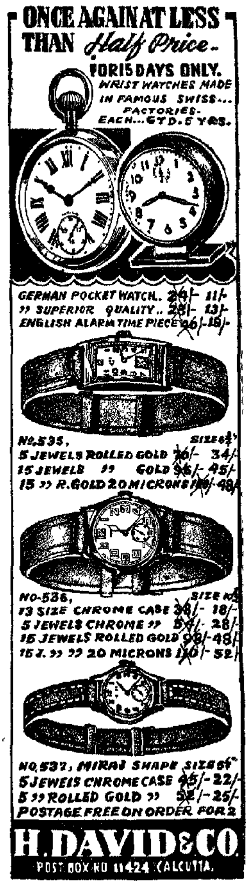

లలిత భోజనం పూర్తిచేసింది...అంతవరకూ భార్యా భర్తల యిరువురి మధ్యా మాటల్లేవు. అయితే—ధర్మారాయుడు చేస్తున్న పనినిమాత్రం వంటయింట్లోంచే పరీక్ష చేయసాగింది.

భోజనం పూర్తిఅవటంతోటే లలిత ప్రక్కకువచ్చి కూర్చుంది. ఆమెరాకతో ధర్మారాయుడికి మరింతఉషారు కలిగింది: అంతవరకు అతడు చేసినపని, ప్రతీచిత్రానికీ—నాలుగుమూలలూ జేడుతో చక్కగా గీసి, జిగురురాసి, పుస్తకంలో మధ్య అంటించటం!

లలిత రాకతో పద్ధతి ముందుకు అడుగు వేసింది. ఒక బొమ్మవంక తీక్షణంగా చూడటం, వివిధకోణాల్లో ఆ బొమ్మను పెట్టి పరిశీలించటం—చిత్రంయొక్క పూర్తిభాగాన్ని, అతి నిపుణతతో కత్తిరించటం. అంటిచేముందు—పెదవులకు దగ్గరకు తీసుకొని ఒకముద్దు వదలటం, జాగ్రత్తగా అంటించటం, ఆ బొమ్మచుట్టూ.. నల్లటి కలంతో చక్కని గీతలు గీయటం!

లలితకు దుఃఖం ఉబుకుకువచ్చింది... ఏస్త్రీకిమాత్రం రాదు?

ఏకపత్నీవ్రతుడైయుండిన, ధర్మారాయుడయినా, మంచిచాన్దలు యోచనచేసి తనభార్యకు బాధకల్గించకూడదని ఊహించి మానేస్తే బాగుండేది. అయితే ధర్మారాయుడు ఊరుకోనేవాడా? కేవలం భార్యను యేడ్పించటానికేగా యీపని చేస్త!

అనేకరకాల ఆకృతుల్లో, అనేకవిధాలుగా, అనేకరంగులరంగు చిత్రాలు- అందంగా అంటించుతున్నాడు ధర్మారాయుడు. ఉబికిఉబికి వస్తున్న దుఃఖం—దిగమ్రింగుతూ—తానుచేసిన తప్పిదాన్ని గురించి యోచిస్తోంది పాపం లలిత!

ఆమెకు ధర్మారాయుడిమీదపూర్తికోపం కల్గుతోంది. అయితే అతడు ప్రతిదూలిన కొద్దీరెచ్చి పోతాడు!

'ఏమండీ—ఏమిటీ యీపాపిష్టిపని-ఎవరయినాచూస్తే నవ్వుతారు. పదిమందిలో తిరగవలసిన మనం యిలాంటి పనులుచేయవచ్చా? మీరే చెప్పండి'—అంది లలిత నిట్టూరుస్తూ.

'నేనేం దొంగతనంచేశానా? మరేమయినా చేశానా? బొమ్మలు కత్తిరించుకొని పుస్తకంలో అంటించుకోవటంగూడా తప్పే?' అన్నాడు కుఱ్ఱవాడివిధంగా ధర్మారాయుడు.

'మీవాండ్లుగాని, మావాళ్ళుగాని యీ పుస్తకాన్ని చూస్తే యేమనుకొంటారు?'

'ఏం? అనుకొంటే అనుకొంటారు. ఒకళ్లు అనుకొంటారని నేనేం భయపడను-నాకుతోచిన విధంగానే చేస్తూ ఉంటానంతే'—ఇది ధర్మారాయుడి ప్రత్యుత్తరం!

'సరే'—'లెండి' అంది లలిత—కళ్ళనీళ్లు తుడ్చుకొంటూ!

'అంతేలే! ఆడాళ్లకు తలుచుకుంటే చాలు కళ్ళనీళ్ళు నిలుస్తాయ్'—అన్నాడు ధర్మారాయుడు నవ్వుతూ.

మర్నాడు ప్రొద్దుట ఇంకో తమాషా పనులు చేశాడతను...ప్రతీ బొమ్మచుట్టూ రకరకముల సిరాల్తో నగిషీలు చెక్కటం, ప్రతీచిత్రంక్రింద పేరువ్రాయటం సాగించాడు.

ఆసాయంకాలం ఆఫీసునుండి కొందరు స్నేహితుల్ని గూడా రప్పించాడు. తన కృషివారికి చూపించాడు!

'చాలా బాగా తయారుచేశావోయ్'

'ఆల్బమ్ అన్న పొగడ్తపొందాడు.

వాళ్ళఅన్నమాటకు ధర్మారాయుడు ఆనందంపొందాడు. లలితమాత్రం చాలా లోతుగా విచారించింది...చాలాదూరపు ఆలోచనగూడా చేసింది.

స్నేహితులతో తిరిగి బయటకువెళ్ళుతూ, రంగుసీరాలు ఉంచిన అల్మాయరు మీద, బొమ్మల పుస్తకాన్నిగూడా పడేశాడు ధర్మారాయుడు. అతడు వెళ్లినప్పటి నుంచీ లలిత ఆలోచిస్తూనే ఉంది.

కొత్త పత్రికలను చేతపట్టుకొని, కుఱ్ఱవాడొచ్చాడు. 'నాయనా నీపత్రికల కొకదణ్ణం! అవసరంలేదు. ఆయన అడిగినా, యేంఅవసరంలేదన్నానని చెప్పు'—అని పంపించింది కుఱ్ఱవాడ్ని!

ఆమెఆలోచనగూడా ఫలించింది...

రాత్రి ధర్మారాయుడు యింటికితిరిగి వచ్చేసరికి ఆఆల్బమ్—అతని అత్యంత ప్రియతమైన బొమ్మల పుస్తకం—పూర్వపుటాకృతిలో లేదు! ప్రతీచిత్రంమీద-కాస్తోకూస్తో సిరా చిలికి అడ్డంగా పోయింది. అందంగాఉండే-ఆబొమ్మల పుస్తకం అందవికారంగా, రాక్షసరూపంతో తయారయింది.

ధర్మారాయుడికిఒక్కపట్టున లలితను మింగేయాలన్నంతకోపం వచ్చింది!

'ఏమిటిది?' అని గర్జించాడతను!

లలితతొణకకుండా జవాబిచ్చింది! "ఏం చెప్పను. మీరువెళ్లినతర్వాత, యింటివారి పిల్లవాళ్ళుపాపాయిని తీసుకొనివచ్చి—అల్మాయరుమీద కూర్చొపెట్టింది కూర్చొవద్దని చెబుతే బాధపడుతుందని చెప్పలేదు ఆకుఱ్ఱవాడు తిన్నగా కూర్చుండక—ఆ పాపిష్టిసిరాబుడ్డినిటూనటూ ఆడించి బొమ్మలనిండా సిరాచేశాడు. సిరాబుడ్డిని క్రింద పడేశాడు. చూశారా ముక్కలు! ఏం చెయ్యను ... ఇంటివాళ్ళు ... ఎటునుంచి ఎటువస్తుందో అని ఊరుకుండిపొయ్యాను".

'మంచిపనిచేశావ్. మరియింక యీ రాక్షసిపుస్తకం ఎందుకూ?'— అంటూ బయటకు విసిరాడు ధర్మారాయుడుమంచీ చెడ్డా ఆలోచించకుండా!

'అమ్మయ్య'—అని గుండెమీద చెయ్యి వేసుకొంది లలిత.

రాత్రి భోజనాలయిన తర్వాత 'లలితా కొత్తపుస్తకాలేమయినా తెచ్చియిచ్చాడా?'—అని ధర్మారాయుడు ప్రశ్నించటంతోటే, లలిత వంటయింట్లోంచే నవ్వుతూ జవాబిచ్చింది! "వచ్చాడు, మరి పుస్తకాలు యివ్వవద్దన్నాను. డబ్బు దండుగ. వాటిని తీసుకొనిపోయాడు..." అంది!

ధర్మారాయుడికేం తెలిసిందో—నవ్వుకొన్నాడు!